

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 661 17 38, fax +48 22 661 17 36
www.gov.pl/web/rodzina;

Warszawa, dn. 22 czerwca 2020 r.

DUS-I.055.1.2020.RM

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) zawiadamia, że przedłożona petycja w zakresie wprowadzenia na czas epidemii w ramach tarczy antykryzysowej, zasiłku opiekuńczego dla samotnych matek dla dzieci do lat 12, została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Petycja wpłynęła do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniu 27 marca 2020 r. Z zakresu działania Ministerstwa przedstawiony został postulat czasowej zmiany zasad przyznawania zasiłku opiekuńczego. Zainteresowana wnosi o wprowadzenie zasiłku opiekuńczego dla samotnych matek w ramach tarczy antykryzysowej w związku z zamknięciem szkół w Polsce dla dzieci do 12-tego roku życia.

wskazuje, że pozostawienie dziecka samego bez opieki na 8, 10 godzin w ciągu dnia jest bardzo ryzykowne oraz jest niezgodne z prawem. Ponadto samotne matki nie mają możliwości stosowania opieki naprzemiennej. W pewnym momencie urlopy i możliwość skorzystania z opieki nad dzieckiem chorym do 60 dni się skończą. I co wtedy? – zadaje pytanie zainteresowana. Dodatkowo nadmienia, że „Według psychologów dzieci przed 10 rokiem życia nie powinno się zostawiać samych w domu, a i wtedy nie zawsze są na to gotowe. Według organizacji działających na rzecz praw dziecka większość 13-latków nie jest gotowa, by zostać w domu bez opieki, a dzieci starszych o 2-3 lata nie powinniśmy zostawiać samych na

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

noc”. Zainteresowana odnosi się także do konsekwencji zapisanych w Kodeksie karnym wynikających z pozostawienia dzieci samych w domu, w przypadku, gdy stanie się im jakaś krzywda.

Przechodząc do rozpatrzenia przedmiotowej petycji, należy na wstępie wskazać, że dodatkowy zasiłek opiekuńczy został wprowadzony ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.). Przysługuje rodzicom dzieci w wieku do lat 8, w przypadku nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, przedszkola, szkoły lub klubu dziecięcego z powodu COVID-19, do którego dziecko uczęszczało. Przepisy przyznają także prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego ubezpieczonym rodzicom lub opiekunom niepełnosprawnych dzieci i osób pełnoletnich, zwolnionym od wykonywania pracy z powodu konieczności zapewnienia opieki nad taką osobą w przypadku zamknięcia z powodu COVID-19 placówki, do której uczęszcza osoba niepełnosprawna.

W związku z ograniczonym otwarciem żłobków i przedszkoli od dnia 6 maja br., dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje również w przypadku niemożności zapewnienia opieki przez żłobek, klub dziecięcy, przedszkole, placówkę pobytu dziennego oraz inną placówkę lub podmiot zatrudniający dziennych opiekunów lub w przypadku podjęcia decyzji przez ubezpieczonego o osobistym sprawowaniu opieki. Prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego zostało, po raz kolejny, przedłużone (do 14 czerwca br.).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dla rodziców i opiekunów dzieci do lat 8, zasiłek opiekuńczy przysługuje również na ogólnych zasadach wskazanych w ustawie o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 870) – zwaną dalej „ustawą zasiłkową”

Należy wyjaśnić, że ww. uregulowania prawne, które m.in. zawężają krąg podmiotowy osób uprawnionych do dodatkowego zasiłku opiekuńczego do rodziców lub opiekunów prawnych dzieci do lat 8 - mają ugruntowane uzasadnienie.

Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem art. 4 ust. 2 specustawy - dodatkowy zasiłek opiekuńczy przyznawany jest w trybie i na zasadach określonych w ustawie zasiłkowej. Stąd też tryb i zasady przyznania dodatkowego zasiłku opiekuńczego odpowiadają procedurze uzyskania zasiłku opiekuńczego.

Zasiłek opiekuńczy należy do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, określanych także jako świadczenia z ubezpieczenia

chorobowego i przysługuje osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym, zarówno obowiązkowym, jak i dobrowolnym, zwolnionym od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad m.in. dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat. Jest to świadczenie rekompensujące utratę zarobku z powodu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. Zasiłek ten funkcjonuje od ponad 20 lat na podstawie ustawy zasiłkowej. Należy w tym miejscu odwołać się również do wcześniejszych uregulowań wywodzących się z ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 1975 r. Nr 34 poz. 188), która regulowała tę kwestię w analogiczny sposób.

Zasiłek opiekuńczy w przypadku dzieci do 8 roku życia został zapewniony pod pewnymi warunkami (art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej), a więc w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2019 r. poz. 409), lub dziennego opiekuna sprawujących opiekę nad dzieckiem,
- b) porodu lub choroby małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki,
- c) pobytu małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Przytoczenie ww. warunków jest niezbędne dla podkreślenia faktu, że tylko doznanie określonej przeszkody w osobistym sprawowaniu opieki przez ubezpieczonych rodziców lub opiekunów prawnych dziecka uprawnia do zasiłku opiekuńczego. Te okoliczności wymagają niejednokrotnie od członków rodziny, przebywających w domu, czasowego powstrzymania się od pracy zarobkowej, a nawet rezygnacji z zatrudnienia dla osobistego sprawowania opieki.

Należy jednak podkreślić, że zasiłek opiekuńczy jest świadczeniem, które może otrzymać osoba opiekująca się przede wszystkim chorym członkiem rodziny. Ponadto, zgodnie z ustawą zasiłkową - ubezpieczony nie jest uprawniony do pobierania zasiłku opiekuńczego w okresach, w których pobiera wynagrodzenie za pracę, przebywa na urlopie bezpłatnym lub na urlopie wychowawczym. Ponadto utraci prawo do zasiłku, gdy w okresie zwolnienia od pracy będzie wykonywał pracę zarobkową lub będzie wykorzystywał to zwolnienie w sposób niezgodny

z jego celem. W związku z powyższym, przy uwzględnieniu opisanych powyżej wyjątków, zasiłek opiekuńczy przysługuje wówczas, gdy opiekun pozostaje z chorym we wspólnym gospodarstwie w okresie choroby i nie ma innej osoby tam zamieszkującej, która mogłaby się zaopiekować chorym. Dotyczy to również prawa do zasiłku opiekuńczego, w przypadku sprawowania opieki nad dzieckiem do 8 lat.

Jednakże, można wskazać na istniejące rozwiązania prawne przewidziane dla rodziców dzieci np. 9, 10 czy 12 letnich. Rodzicom będącym pracownikami przysługują wszystkie rozwiązania przewidziane przez Kodeks pracy, m.in. możliwość wykorzystania 2 dni opieki nad dzieckiem (art. 188 KP), urlopu wypoczynkowego (art. 152-173 KP) - w celu zapewnienia osobistej opieki nad dzieckiem starszym niż 8 letnie, a także dotychczasowe rozwiązania przyjęte w ustawie zasiłkowej chroniącej wszystkich rodziców lub opiekunów prawnych - zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego (w tym pracujących na umowę zlecenia lub w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej) – przysługujące w razie zaistnienia nieoczekiwanego ryzyka np. prawo do zasiłku opiekuńczego w przypadku choroby dziecka w wieku do ukończenia 14 lat.

Dodatkowo nadmieniam, że uchwalona ustawa z dnia 19 czerwca br. o *dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na zapewnienie płynności finansowej przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19* oraz o *zmianie niektórych innych ustaw* przewiduje, że dodatkowy zasiłek opiekuńczy będzie przysługiwał do 28 czerwca 2020 r. Jednocześnie przepisy ustawy przewidują możliwość dalszego wydłużenia prawa do dodatkowego zasiłku opiekuńczego w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje na dotychczasowych zasadach zarówno dla rodziców i opiekunów dzieci do lat 8 oraz dzieci i dorosłych osób niepełnosprawnych.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z poważaniem

Anna Ulewska-Marciniak

Dyrektor

Departamentu Ubezpieczeń Społecznych /-/ podpisano

kwalifikowanym podpisem elektronicznym